

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 230

гр. София, 02.04.2026 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 11-ТИ ТЪРГОВСКИ, в закрито заседание на първи април през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: Бистра Николова

Членове: Тодор Тодоров
Милен Василев

като разгледа докладваното от Милен Василев Въззивно частно търговско дело № 20261001000177 по описа за 2026 година

Производството е по реда на чл. 274 – 279 от ГПК във вр. с чл. 267 от ДФЕС.

Образувано е по частна жалба от 20.01.2026 г. на ищеца В. Б., гражданин на *****срещу определение № 5219/28.12.2025 г. по т. д. № 553/2025 г. на Софийския градски съд, VI-6 състав, с което е прекратено исковото производство поради недопустимост на предявените искове по чл. 74, ал. 1 от Търговския закон /ТЗ/.

Жалбоподателят счита, че неправилно първоинстанционният съд е приел, че ищецът не бил легитимиран да предяви настоящия иск по чл. 74, ал. 1 ТЗ, тъй като не бил съдружник в ответното дружество „Самков Инвест“ ООД към датата на процесното общо събрание от 26.02.2025 г. Сочи се, че неправилно е прието, че в настоящото производство не можело да се изследва преюдициалния въпрос относно твърдяното от ищеца разваляне на договора за продажба на дялове от 19.04.2022 г., сключен между „Нурит“ АД и „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД и последващото им прехвърляне на ищеца, като неправилно било интерпретирано решението от 24.02.2025 г. по т.д. № 402/2024 г. на ВКС, отнасящо се до друг вид иск – по чл. 29 от ЗТРРЮЛНЦ за несъществуване на вписано обстоятелство в търговския регистър. Твърди се, че настоящото производство е следвало да бъде спряно до приключване на предходни искови производства, относими към същия казус – по т.д. № 2129/2022 г., т.д. № 427/2023 г., т.д. № 643/2023 г. и т.д. № 427/2025 г. на СГС, последното от които има за предмет иск за нищожност на същото решение на общото събрание от 26.02.2025 г. В допълнителна молба от 4.02.2026 г. е заявил, че едно от посочените дела /т.д. № 2129/2022 г./ е окончателно приключило с определение от 3.02.2026 г. на ВКС, вследствие на което е било отменено по реда на чл. 74, ал. 1 ТЗ предходно изключване на ищеца като съдружник в същото дружество, извършено с решение от 13.10.2022 г. на общото събрание на дружеството.

Предвид изложеното жалбоподателят моли въззивния съд да отмени обжалвания съдебен акт и да върне делото на първоинстанционния съд за разглеждане по същество на исковете.

Ответникът „Самков Инвест“ ООД, редовно уведомен чрез назначения особен представител, не взема становище по частната жалба.

Третите лица помагачи на ответника „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Й. Д., в писмения отговор на процесуалния си представител, оспорват частната жалба.

Софийският апелативен съд намира, че за правилното разрешаване на въпросите по частната жалба е необходимо тълкуване на правото на Европейския съюз и по-конкретно – дали създадената национална съдебна практика относно правното действие само **ex nunc** /т.е. за в бъдеще/ на конститутивните съдебни решения по чл. 74, ал. 1 от Търговския закон, отменящи изключването на съдружник в търговско дружество, съответства на задължението на държавата да осигури ефективни правни средства за съдебна защита /чл. 47 ХОПЕС/ на правата на дялово участие и на собственост в български търговски дружество /чл. 17 ХОПЕС/, придобити от граждани на други държави членки на ЕС при упражняване на правото им на установяване по чл. 49 ДФЕС и свободното движение на капитали по чл. 63 ДФЕС.

Ето защо съдът счита за необходимо **служебно** да отправи следното преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз:

I. Запитваща юрисдикция

1. Апелативен съд – София, Търговско отделение, 11 състав

Адрес: Република България, гр. София, пощенски код 1000, булевард „Витоша“ № 2

e-mail: registry@appellatecs.org; milen.vasilev@appellatecs.org

II. Страни в главното производство и техните представители

2. **Ищец:** В. Б. /V. B./, гражданин на *****роден на ***** г., лична карта № CA57382FC, издадена от община Джиноса, провинция Таранто, на 24.09.2019 г., валидна до 21.07.2030 г.

чрез адвокат В. К. С., от Софийската адвокатска колегия, личен № 10*****10, с адрес – гр. София, ул. „Алабин“ № 36, ет. 5, e-mail: ***@law-tax.bg

3. **Ответник:** „Самков Инвест“ ООД с ЕИК – 203086750, със седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Алабин“ № 36, ет. 5

чрез назначения му особен представител по чл. 29, ал. 4 от ГПК – адвокат М. Г. И., от Софийската адвокатска колегия, личен № 1100552510, с адрес – гр. София, ул. „Граф Игнатиев“ № 5, ет. 2, офис 207, e-mail: ***@abv.bg

4. Допълнително встъпили страни – помагачи на ответника:

„МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, с ЕИК – 202651392, регистрирано в България,

„Пан Юропиън Системс“ АД с ЕИК – 106552914, регистрирано в България, и

В. Й. Д. с ЕГН – *****

всички чрез адвокат А. Ц. Г., от Софийската адвокатска колегия, личен № 17*****10, с адрес – гр. София, район „Възраждане“, ул. „Брегалница“ № 38, ап. 3, e-mail: ***@bullegal.com

III. Предмет на спора в главното производство

A) Пред Софийския градски съд

5. Първоинстанционното търговско дело № 553/2025 г. на Софийския градски съд /СГС/ е било образувано по искова молба от 18.03.2025 г., подадена от В. Б., гражданин на *****срещу „Самков Инвест“ ООД, с която са били предявени искове по чл. 74, ал. 1 от Търговския закон /ТЗ/ за отмяна на решенията от 26.02.2025 г. на общото събрание на съдружниците в ответното дружество: **1)** за освобождаване на ищеца В. Б. като управител на дружеството, **2)** за избиране на В. Й. Д. за управител, **3)** за промяна на седалището и адрес на управление, **4)** за отмяна на съществуващия дружествен договор, и **5)** за приемане на нов

дружествен договор.

В исковата молба се твърди, че ответното българско дружество било учредено чрез инвестиции за милиони евро на италиански граждани, измежду които и ищеца, и италианското дружество „Нурит“ АД /“Nurith“ SpA/, като последното притежавало мажораторно дялово участие в размер на 98,345 % от капитала. Впоследствие през 2022 г. италианските инвеститори прехвърлили дяловете си на В. Й. Д. и притежаваните от него „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД и „Пан Юропиън Системс“ ЕАД, като с договор от 19.04.2022 г. „Нурит“ АД прехвърлило на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД мажоритарния пакет от 106 970 дялове срещу продажна цена от 2 876 591,25 евро. Цената обаче не била заплатена, вкл. и до момента, въпреки многократните разговори и покани за плащане, поради което продавачът „Нурит“ АД развалил договора за прехвърляне на дялове с няколко уведомления, вкл. изпратена на 16.06.2022 г. покана чрез частен съдебен изпълнител. Впоследствие същите дялове били прехвърлени от „Нурит“ АД на ищеца В. Б.. Въпреки това В. Д. и свързаните с него лица установили владение върху фабриката на дружеството за производство на пелети в гр. Самоков, срещу което се водело друго съдебно дело. Освен това без да има право е провел и няколко общи събрания на дружеството, за които не уведомил ищеца като мажоритарен собственик и управител, и многократно подавал заявления за вписване в търговския регистър, легитимирайки се с развалиния договор. По част от заявленията били постановявани откази за вписване, а по други регистърното производство е спряно и вписвания до момента не били извършени. Така същият подал заявление № 20250226221014 в търговския регистър, към което бил приложен протокол от общо събрание от 26.02.2025 г., в което се съдържаха процесните атакувани решения, приети от присъствалите В. Д., „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД и „Пан Юропиън Системс“ ЕАД. Според ищеца решенията от 26.05.2025 г. на общото събрание не били законни, тъй като били приети от лица, които нямали качеството „съдружници“ в ответното дружество /същите били изключени с предходни решения на общото събрание от 24.02.2023 г., предмет на оспорване по т.д. № 427/2023 г. на СГС/. Освен това при свикването на общото събрание бил нарушен редът за свикване по чл. 138, ал. 2 ТЗ, свикването било извършено от нелегитимирани лица, а и бил нарушен и чл. 19.1 от дружествения договор относно връчването на покани на съдружниците поне 15 дни преди събранието.

6. С определение от 23.04.2025 г. на осн. чл. 29, ал. 4 ГПК на ответното дружество е назначен особен представител /доколкото вписан законен представител на същото е ищеца/ – адв. А. В.. Впоследствие с определение от 15.10.2025 г. същата е заменена поради отписване като адвокат от друг особен представител – адв. М. И..

В подадения на 13.05.2025 г. отговор на искщовата молба назначеният особен представител на ответника е оспорил допустимостта и основателността на исквете. Заявил е становище, че към датата на процесното общо събрание от 26.02.2025 г. ищецът В. Б., както и „Нурит“ АД, Ф. З., Н. П., М. ди К., Д. П. и К. П., не са притежавали качеството съдружници на ответното дружество, тъй като са загубили това качество още на 19.04.2022 г. с прехвърлянето на 100 % от дяловете на В. Д., „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД и „Пан Юропиън Системс“ ЕАД, които са приети за съдружници. Посочено е, че това обстоятелство било установено с влязло в сила решение по т.д. № 402/2024 г. на ВКС.

7. Във връзка с молба от 12.05.2025 г. с определение от 30.08.2025 г. са били конституирани като допълнителни страни по чл. 218 от ГПК – помагачи на ответника „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Й. Д.. Същите са заявили, че са придобили всички дялове на дружеството по силата на договорите за продажби от 19.04.2022 г., поради което към 26.02.2025 г. ищецът В. Б. нямал качеството „съдружник“ в ответното дружество и на това основание искът му е недопустим.

8. С допълнителната искова молба от 11.06.2025 г. ищецът В. Б. е заявил, че конституираните допълнително встъпили страни са признали качеството на ищеца на съдружник с предходно приетите от тях решения от 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г., с които са го изключили като съдружник, които решения също е атакувал по съдебен ред /т.д. № 2129/2022 г. и т.д. № 468/2023 г. на СГС/.

9. Не са спорни между страните, а и се установяват от доказателствата, както и от вписаните обстоятелства и обявени актове по партидата на ответника „Самков Инвест“ ООД в електронния търговски регистър на Република България, следните факти:

9.1) Дружеството „Самков Инвест“ ООД е било регистрирано на 21.06.2014 г. с управител В. Б. и капитал 100 000 лв., разпределен в 1000 дяла от по 100 лв. всеки, между съдружниците: „Нурит“ АД /“Nurith“ SpA/, регистрирано в *****под № 95995 в Камарата на търговията, индустрията и архитектурата в гр. Таранто, с данъчен № IT01785690734 – 60 000 лв.; Ф. З. – 10 000 лв.; В. Б. – 10 000 лв.; Н. П. – 10 000 лв. и А. П. – 10 000 лв. Основният предмет на дейност е производството и продажбата на пелети.

9.2) На 24.06.2015 г. е вписано увеличение на капитала на 1 500 000 лв. поради увеличаване на дяловото участие на „Нурит“ АД – на 1 320 000 лв. и на Н. П. – на 150 000 лв.

9.3) На 28.12.2018 г. е вписано увеличение на капитала на **10 877 000 лв.**, разделен на 108 770 дяла, поради увеличаване на дяловото участие на „Нурит“ АД на 10 697 000 лв.

9.4) На 27.01.2022 г. е вписано заличаване на съдружника А. П. и разпределение на дяловете му между правоприемниците му: К. П. – 3 300 лв., Д. П. – 3 300 лв. и М. ди К. – 3 400 лв.; към същия момент дяловото участие на останалите съдружници е останало непроменено: „Нурит“ АД – 10 697 000 лв., Н. П. – 150 000 лв., Ф. З. – 10 000 лв.; В. Б. – 10 000 лв.

9.5) С протокол 19.04.2022 г. на общото събрание на ответното дружество, в което са участвали същите съдружници, са приети решения за даване на съгласие за прехвърляне на дяловете им на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Й. Д., както и за приемане на посочените за съдружници.

9.6) На същата дата /19.04.2022 г./ в предвидената в чл. 129, ал. 2 от Търговския закон форма са били сключени следните договори за продажба на дружествени дялове, с които: **1)** Ф. З. продава на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД своите 100 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 2 691 евро, платена преди подписване на договора по банков път; **2)** В. Б. продава на „Пан Юропиън Системс“ ЕАД своите 100 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 2 691 евро, платена преди подписване на договора по банков път; **3)** Н. П. продава на „Пан Юропиън Системс“ ЕАД своите 1500 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 40 335,75 евро, платена преди подписване на договора по банков път; **4)** М. ди К. продава на В. Й. Д. своите 34 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 914,94 евро, платена преди подписване на договора по банков път; **5)** Д. П. продава на В. Й. Д. своите 33 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 888,03 евро, платена преди подписване на договора по банков път; **6)** К. П. продава на В. Й. Д. своите 33 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 888,03 евро, платена преди подписване на договора по банков път; и **7)** „Нурит“ АД продава на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД своите 106 970 дяла от капитала на „Самков Инвест“ ООД срещу цена от 2 876 591,25 евро, която следва да се плати по посочена банкова сметка без посочен срок за плащане, като според представения предварителен договор от 4.03.2022 г., сключен между същите лица, цената е следвало да се плати преди подписването на окончателния договор.

9.7) Според представено банково удостоверение на 10.06.2022 г. от „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД в полза на „Нурит“ АД е извършено частично плащане на сумата 10 000 евро.

9.8) Не се спори, че останалата част от цената по договора от 19.04.2022 г., дължима от „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД на „Нурит“ АД, не е заплатена и до момента, въпреки водената между тях кореспонденция.

9.9) Не са заявени и вписани в търговския регистър промените, произтичащи от договорите от 19.04.2022 г. /по отношение на съдружниците/, а вписан управител и до момента продължава да е ищецът В. Б..

9.10) С писмена покана от 16.06.2022 г. от „Нурит“ АД е заявено на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, че заявителят счита за развален договора за продажба на дружествени дялове от 19.04.2022 г. поради неплащане на уговорената цена от купувача. Поканата е връчена на 3.08.2022 г. чрез частен съдебен изпълнител. Преди това на 15.06.2022 г. е изпратено друго уведомление с аналогично съдържание, което не се спори, че е получено. Налице са данни и за изявления в същия смисъл в още по-ранна предходна кореспонденция между страните.

9.11) На 26.05.2022 г. е бил сключен договор в предвидената форма по чл. 129, ал. 2 от Търговския закон, с който „Нурит“ АД е продал на В. Б. своите 106 970 дяла от по 100 лв. всеки, представляващи 98,345 % от капитала на „Самков Инвест“ ООД, срещу цена от 3 000 000 евро, при уговорка плащането да бъде уредено в отделен документ. Договорът е сключен във връзка с решение на общото събрание на дружеството от 26.05.2022 г. за даване на съгласие за прехвърляне на дяловете, на което са участвали „Нурит“ АД, Ф. З., В. Б., Н. П., М. ди К., Д. П. и К. П.. На същата дата /26.05.2022 г./ е било взето и решение на общото събрание, с което се констатира новото разпределение на дяловете между съдружниците.

9.12) На 2.06.2022 г. по заявление № 20220527152425, подадено от адвокат, упълномощен от управителя В. Б., в търговския регистър е вписано прехвърляне на всички дружествени дялове от „Нурит“ АД на В. Б. /106 970 дяла от по 100 лв./ въз основа на договора от 26.05.2022 г., заличаване като съдружник на „Нурит“ АД и увеличаване на дяловото участие на В. Б. на 10 707 000 лв. /вместо досегашното участие от 10 000 лв./.

9.13) Вписването от 2.06.2022 г. е било признато като такова на несъществуващи обстоятелства с влязло в сила решение № 56/24.02.2025 г. по т.д. № 402/2024 г. на ВКС, с което е било отменено въззивното решение от 25.08.2023 г. по т.д. № 276/2023 г. на Апелативен съд – София, с което е потвърдено решение от 3.01.2023 г. по т.д. № 117/2022 г. на Окръжен съд – София. Въз основа на това решение на ВКС на 10.03.2025 г. е било заличено в търговския регистър вписването от 2.06.2022 г., вследствие на което е възстановено вписването като съдружник на „Нурит“ АД с дялово участие от 10 690 000 лв. и на В. Б. с дялово участие от 10 000 лв. В мотивите на решението на ВКС е прието, че към 26.05.2022 г. лицата, участвали в общото събрание от същата дата, не са имали качеството на съдружници, поради което тяхното решение е нищожно /невзето/. Прието е, че „Нурит“ АД е прехвърлил на 19.04.2022 г. своите дялове на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, като за предмета на предявения иск по чл. 29, ал. 1 ЗТРРЮЛНЦ е без значение дали е настъпило разваляне на този договор, доколкото изявлението на „Нурит“ АД за разваляне е след датата на общото събрание – 26.05.2022 г., като макар да имало обратно действие между страните по договора не било от естество да валидира /санира/ чужди на това правоотношение фактически състави /взетите решения на общото събрание от 26.05.2022 г./.

9.14) От „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Й. Д. са правена няколко неуспешни опити да бъдат вписани като съдружници в търговския регистър и да бъде сменен управителя В. Б. – видно от заявления № 20221026135625, № 20221028145823 и № 20221121151952, по които са постановени откази за вписване. Към същите заявления е приложен и протокол от 13.10.2022 г. на общото събрание на дружеството, на което са участвали същите лица, с което са взети решения за изключване като съдружник и смяна като управител на В. Б., избор на нов управител, промяна на адреса на управление и приемане на нов дружествен договор.

9.15) Срещу същите решения на общото събрание от 13.10.2022 г. са били предявени от В. Б. иски за нищожност, евентуално и за отмяна, предмет на т.д. № 2129/2022 г. на СГС. С решение от 15.05.2024 г. по същото дело, потвърдено с решение от 24.01.2025 г. по т.д. № 668/2024 г. на Апелативен съд София и определение № 318/3.02.2026 г. по т.д. № 1061/2025 г. на ВКС исковите за нищожност са били отхвърлени, но са уважени евентуалните иски за отмяна по чл. 74, ал. 1 от Търговския закон.

9.16) Аналогични решения на общото събрание са приети и на 7.02.2023 г. от същите лица /приложени към заявление № 20230224125403 в търговския регистър, по което е постановен

отказ за вписване/, срещу които от В. Б. е заведено ново дело за обявяване на нищожност, евентуално за отмяна по реда на чл. 74 ТЗ – т.д. № 468/2023 г. на СГС, по което до момента не е постановено решение. Същото е било спряно до приключване на т.д. № 2129/2022 г. на СГС и е възобновено с определение от 24.02.2026 г., с което е указано на ищеца да уточни основанията си за нищожност, което той е направил с молба от 10.03.2026 г.

9.17) Със заявление № 20230227163459, подадено от ищеца В. Б. чрез упълномощен адвокат, е поискано заличаване на всички досега вписани съдружници и вписване като едноличен собственик на капитала на В. Б. въз основа на протокол от 24.02.2023 г. на общото събрание, с което са взети решения за изключване като съдружници на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Д. и поемане на техните дялове от В. Б.. По заявлението е постановен отказ за вписване.

9.18) Срещу същите решения на общото събрание от 24.02.2023 г. са били предявени иски за нищожност и евентуални иски за отмяна по реда на чл. 74 ТЗ от „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Д.. С решение № 636/30.04.2024 г. по т.д. № 427/2023 г. на СГС исковите за нищожност са уважени, като е прието, че към 24.02.2023 г. В. Б. не е имал качеството съдружник предвид предходното му изключване с решения на общото събрание от 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г., които имали незабавно действие във вътрешните отношения в дружеството, а евентуалната тяхна отмяна по реда на чл. 74 ТЗ би имала действие занапред. Решението на СГС е обжалвано от ответното дружество, по повод на което е било образувано т.д. № 597/2024 г. на Апелативен съд – София, което към момента е висящо.

9.19) На 26.02.2025 г. е било проведено общо събрание на ответното дружество, на което са участвали само „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Д., които са приели следните решения: **1)** за освобождаване на В. Б. като управител на дружеството, **2)** за избиране на В. Й. Д. за управител, **3)** за промяна на седалището и адрес на управление, **4)** за отмяна на съществуващия дружествен договор, и **5)** за приемане на нов дружествен договор. Същите обстоятелства са заявени за вписване в търговския регистър със заявление № 20250226221014, регистърното производство по което е спряно по искане на ищеца до приключване на настоящия спор.

С предявените по настоящото дело иски ищецът В. Б. желае отмяна именно на тези решения, по изложените по-горе доводи /т. 5/.

10. С определение от 28.12.2025 г. Софийският градски съд е прекратил исковото производство, приемайки, че предявените иски по чл. 74 ТЗ за отмяна на решенията на общото събрание от 26.02.2025 г. са недопустими, тъй като към същия момент ищецът В. Б. не е имал качеството съдружник в ответното дружество. Прието е, че това качество е загубено с извършеното на 19.04.2022 г. прехвърляне на дяловете на ищеца в полза на „Пан Юропиън Системс“ ЕАД, когато и останалите досегашни съдружници са прехвърлили дяловете си на „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД, „Пан Юропиън Системс“ ЕАД и В. Д.. Прието е, че по настоящото дело по чл. 74 ТЗ не може да се проверява дали договорът от 19.04.2022 г. между „МТ Роуз Корпорейшън“ ЕООД и „Нурит“ АД е развален и дали впоследствие същите дялове са прехвърлени от „Нурит“ АД на ищеца, който въпрос можело да бъде разгледан само в отделно исково производство за установяване на качеството на съдружник на ищеца. Ако такова друго производство е било образувано, то за настоящото производство щяло да бъде налице основание за спиране по чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, което условие в случая липсвало.

Б) Делото пред Апелативен съд – София

11. Пред апелативния съд е отнесен за разглеждане въпроса за законосъобразността на определението от 28.12.2025 г. на първоинстанционния съд за прекратяване на исковото производство, по повод подадена частна жалба от ищеца В. Б., по която е образувано частно търговско дело № 177/2026 г.

12. В правомощията на апелативния съд е служебната проверка на законосъобразността на обжалваното определение, без да е ограничен от доводите в жалбата или в обжалвания акт. В случая допустимостта на предявените иски по чл. 74 от Търговския закон е в зависимост от процесуалната легитимация на ищеца, каквато според утвърдената съдебна практика съществува само ако същият е бил съдружник в ответното дружество /т.е. в членствено правоотношение с него/ към момента на провеждане на общото събрание, на което са приети атакуваните решения – 26.02.2025 г. Други лица нямат право на иск по чл. 74 ТЗ, вкл. и управители на дружеството, освен ако не са едновременно и съдружници. Проверката за качеството „съдружник“ се извършва не само въз основа на вписаните в търговския регистър обстоятелства, но и на база действителните материални отношения в дружеството, ако по този въпрос се спори, както е в случая. Вписването на съдружниците в търговския регистър има само оповестително значение за пред трети лица, но е без значение за вътрешните отношения в дружеството.

13. В светлината на гореизложените факти процесуалната легитимация на ищеца е в зависимост не само от действието на развалянето на договора от 19.04.2022 г. /за което е безспорно, че е обратно/, но и от действието на съдебните решения по чл. 74 от ТЗ по предявените от ищеца предходни иски срещу приети решения на общото събрание на дружеството от 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г. за неговото изключване като съдружник, които съдебни решения не са били влезли в сила към 26.02.2025 г. /едното от тях е влязло в сила на 3.02.2026 г., а другото дело не е приключило/.

14. Според утвърдената съдебна практика решенията на общото събрание на дружеството за изключване на съдружник имат незабавно действие във вътрешните отношения в дружеството от момента на тяхното приемане /без значение от вписването им в търговския регистър/, т.е. водят до незабавно прекратяване на членственото правоотношение, но последващата им съдебна отмяна по реда на чл. 74 от Търговския закон няма обратно действие, а действа само *ex nunc*. В тази връзка отмяната по реда на чл. 74 ТЗ се различава от нищожността на решението на общото събрание /възможна в много ограничени хипотези/, при която се приема, че решението на ОС изначално не е породило действие и в този смисъл съдебното решение е установително – само прогласява нищожността с действие *ex nunc*. Не така стои въпроса с отмяната, при която съдебното решение е конститутивно. Следва да се подчертае, че самият закон не урежда какво е действието на съдебните решения по чл. 74 от Търговския закон, а приетото действие *ex nunc* е закрепено в национална съдебна практика на Върховния касационен съд, обективизирана в задължителни за съдилищата тълкувателни решения – Тълкувателно решение № 1/6.12.2002 г. и Тълкувателно решение № 1/31.05.2023 г.

15. Според това тълкуване в периода между изключването на съдружника и влизането в сила на отменителното съдебно решение по чл. 74 ТЗ членствено правоотношение не съществува и лицето не се счита за съдружник, поради което не разполага с право на иск за отмяна срещу приети в този период решения на общото събрание. Съдебното решение възстановява от момента на влизане в сила и за в бъдеще това членствено правоотношение и качеството му на съдружник, поради което той има право на съдебна защита само срещу приети след този момент решения на общото събрание, но е напълно незащитен срещу предходни решения на общото събрание, дори и да го увредят. Това означава, че независимо от преценката за развалянето на договора от 19.04.2022 г. ищецът не би могъл да има качеството „съдружник“ към процесното общо събрание от 26.02.2025 г., освен ако не се приеме, че преприетата от него съдебна защита срещу предходното му изключване като съдружник с решения от 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г. може да възстанови членственото му правоотношение с обратна сила, т.е. същият да не се счита въобще за изключен, само в който в случай той би бил легитимиран да атакува и решенията от 26.02.2025 г. на общото събрание.

16. Ето защо апелативният съд изразява съмнение за съответствието на тази национална съдебна практика с правото на ЕС, и по-конкретно – с правото на ефективни правни средства за съдебна защита /чл. 47 ХОПЕС/ на правата на дялово участие и на собственост в

български търговски дружества /чл. 17 ХОПЕС/, придобити от граждани на други държави членки на ЕС при упражняване на правото им на установяване по чл. 49 ДФЕС и свободното движение на капитали по чл. 63 ДФЕС /какъвто именно е настоящият казус/.

Дружественото право е предмет на частична уредба и във вторичното законодателство на ЕС – Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно някои аспекти на дружественото право, макар същата да не е пряко относима към настоящия спор.

Това налага и настоящото преюдициално запитване.

IV. Относими нормативни разпоредби

17. Национално право

ТЪРГОВСКИ ЗАКОН

В сила от 01.07.1991 г.

(Обн. ДВ. бр. 48 от 18 юни 1991 г., изм. и доп.)

Отмяна на решение на общото събрание на дружеството

Чл. 74. (1) Всеки съдружник или акционер може да предяви иск пред окръжния съд по седалището на дружеството за отмяна на решението на общото събрание, когато то противоречи на повелителните разпоредби на закона или на учредителния договор, съответно на устава на дружеството. Искът се предявява срещу дружеството.

(2) Искът се предявява в 14-дневен срок от деня на събранието, когато ищецът е присъствувал или когато е бил редовно поканен, а в останалите случаи - в 14-дневен срок от узнаването, но не по-късно от 3 месеца от деня на общото събрание.

(3) Всеки съдружник или акционер може да встъпи в делото съгласно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс. Той може да поддържа иска дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

(4) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2007 г., в сила от 01.03.2008 г., изм. - ДВ, бр. 88 от 2018 г., в сила от 23.10.2018 г.) Искът се разглежда по реда на глава тридесет и трета „Производство по колективни иски“ от Гражданския процесуален кодекс, когато се оспорва решение на общото събрание на инвестиционно дружество от отворен тип. В този случай не се допуска изключване от участие.

Нищожност при повторност на отмененото решение

Чл. 75. (1) Указанията на съда, дадени при отмяна на решенията на общото събрание по тълкуването на законите, учредителния договор и устава, са задължителни за общото събрание при повторно разглеждане от него на същия въпрос.

(2) Решения или действия на органите на дружеството, извършени в противоречие с влязло в сила решение на съда, са нищожни. Всеки съдружник или акционер може винаги да се позове на нищожността или да поиска от съда да я прогласи.

Глава тринадесета

Дружество с ограничена отговорност

Определение

Чл. 113. Дружество с ограничена отговорност може да се образува от едно или повече лица, които отговарят за задълженията на дружеството с дяловата си вноска в капитала на

дружеството.

Исключване на съдружник

Чл. 126. (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Съдружник, който не е изплатил или внесъл дела си, се смята за изключен, ако не изплати или не внесе дела си в допълнително определен от общото събрание срок, който не може да е по-кратък от един месец. Срокът се определя с мнозинство повече от половината от капитала. Управителят уведомява писмено съдружника за допълнителния срок и го предупреждава за изключването.

(2) В случая по ал. 1 съдружникът губи правото си върху направените вноски.

(3) Съдружникът може да бъде изключен от общото събрание след писмено предупреждение, когато:

1. не изпълнява задълженията си за оказване съдействие за осъществяване дейността на дружеството;

2. не изпълнява решенията на общото събрание;

3. действа против интересите на дружеството;

4. (нова - ДВ, бр. 84 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) при невнасяне на допълнителна парична вноска, в случай че съдружникът не е упражнил правото си за напускане по чл. 134, ал. 2.

Прехвърляне на дялове

Чл. 129. (1) (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 22.12.2017 г.) Дружественият дял може да се прехвърля и наследява. Прехвърлянето на дружествения дял от един съдружник на друг се извършва свободно, а на трети лица - при спазване на изискванията за приемане на нов съдружник и ако няма неизплатени изискуеми трудови възнаграждения, обезщетения и задължителни осигурителни вноски на работниците и служителите, включително и на работниците и служителите, трудовите правоотношения с които са прекратени до три години преди прехвърлянето на дружествения дял.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2016 г., доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) Прехвърлянето на дружествения дял се извършва с договор, сключен с нотариално удостоверяване на подписите и съдържанието, извършени едновременно, и се вписва в търговския регистър, след представяне от управителя на дружеството и от праводателя на декларация по образец, че няма изискуеми и неизплатени задължения по ал. 1. Член 16, ал. 2 – 4 се прилагат съответно.

Компетентност на общото събрание

Чл. 137. (1) Общото събрание:

1. изменя и допълва дружествения договор;

2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г.) **приема и изключва съдружници**, дава съгласие за прехвърляне на дружествен дял на нов член;

3. приема годишния отчет и баланса, разпределя печалбата и взема решение за нейното изплащане;

4. взема решения за намаляване и увеличаване на капитала;

5. избира управителя, определя възнаграждението му и го освобождава от отговорност;

6. взема решения за откриване и закриване на клонове и участие в други дружества;

7. взема решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти и вещи права върху тях;

8. взема решения за предявяване искиове на дружеството срещу управителя или контролора и назначава представител за водене на процеси срещу тях;

9. взема решение за допълнителни парични вноски.

(2) Всеки съдружник има толкова гласа в общото събрание, колкото е неговият дял в

капитала, освен ако в договора е предвидено друго.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 1993 г., изм. - ДВ, бр. 84 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) Решенията по ал. 1, т. 1, 2 и 9 се вземат с мнозинство повече от три четвърти от капитала, а решенията по т. 4 – с единодушие от всички съдружници, като в дружествения договор може да се предвиди по-голямо мнозинство. Изключваният съдружник не гласува и неговият дял се приспада от капитала при определяне на мнозинството. Останалите решения се вземат с мнозинство повече от 1/2 от капитала, доколкото не е предвидено друго в дружествения договор.

(4) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2016 г.) За взетите решения по ал. 1, т. 2, 4, т. 5, предложение първо, и т. 7 се съставя протокол с нотариално удостоверяване на подписите и съдържанието, извършени едновременно, освен ако в дружествения договор е предвидена писмена форма.

(5) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2016 г.) Нищожни са решения на общото събрание, приети в нарушение на ал. 4.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 105 от 2016 г.) Съдружниците могат да гласуват чрез представител само при изрично писмено пълномощно освен за съдружници – юридически лица и законни представители.

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 105 от 2016 г.) Общото събрание взема решения по трудови и социални въпроси след изслушване на становището на представителя на персонала на дружеството.

ЗАКОН ЗА ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР И РЕГИСТЪРА НА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ (

В сила от 01.01.2008 г.

(Обн. ДВ. бр. 34 от 25 април 2006 г., изм. и доп.)

Действие на вписването

Чл. 7. (1) Вписаното обстоятелство се смята, че е станало известно на третите добросъвестни лица от момента на вписването. До изтичането на 15 дни от вписването то не може да се противопостави на трети лица, които докажат, че им е било невъзможно да го узнаят.

(2) Третите лица могат да се позовават на подлежащо на вписване обстоятелство, макар вписването още да не е извършено, освен ако закон изрично предвижда то да породи действие след вписването.

Действие на заличаването

Чл. 8. Зачичаването на вписването прекратява занапред действието на вписването.

Действие на обявяването

Чл. 9. (1) Обявяването дава публичност на обявения акт.

(2) Представените актове по чл. 5 се смята, че са станали известни на третите лица от момента на обявяването.

Доверие в търговския регистър и в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел

Чл. 10. (1) Трети добросъвестни лица могат да се позовават на вписването, както и на обявяването, дори ако вписаното обстоятелство, съответно обявеният акт, не съществува.

(2) Невписаните обстоятелства се смятат несъществуващи за третите добросъвестни лица.

ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

В сила от 01.03.2008 г.

(Обн. ДВ. бр. 59 от 20 юли 2007 г., изм. и доп.)

Видове искове

Чл. 124. (1) Всеки може да предяви иск, за да възстанови правото си, когато то е нарушено, или за да установи съществуването или несъществуването на едно правно отношение или на едно право, когато има интерес от това.

(2) Може да се предяви иск за осъждане на ответника да изпълни повтарящи се задължения, дори тяхната изискуемост да настъпва след постановяване на решението.

(3) Иск за пораждаване, изменение или прекратяване на граждански правоотношения може да се предяви само в предвидените в закон случаи.

Проверка за допустимост на иска

Чл. 130. Когато при проверка на исковата молба съдът констатира, че предявеният иск е недопустим, той връща исковата молба. Против връщането на исковата молба може да се подаде частна жалба, от която препис за връчване не се представя.

Обжалване с частна жалба

Чл. 274. (1) Срещу определенията на съда могат да бъдат подавани частни жалби:

1. когато определението прегражда по-нататъшното развитие на делото, и
2. в случаите, изрично посочени в закона.

Разглеждане и решаване на частната жалба

Чл. 278. (1) Частните жалби се разглеждат в закрито заседание. Съдът, ако прецени за необходимо, може да разгледа жалбата в открито заседание.

(2) Ако отмени обжалваното определение, съдът сам решава въпроса по жалбата. Той може да събира и доказателства, ако прецени това за необходимо.

(3) Постановеното определение по частната жалба е задължително за долустоящия съд.

(4) Доколкото в този раздел няма особени правила, за производството по частните жалби се прилагат съответно правилата за обжалване на решенията.

ЗАКОН ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

(Обн. ДВ. бр. 64 от 7 август 2007 г., изм. и доп.)

Чл. 124. (1) При противоречива или неправилна практика по тълкуването и прилагането на закона се приема тълкувателно решение от общото събрание на:

1. наказателната, гражданската или търговската колегия във Върховния касационен съд;
2. гражданската и търговската колегии във Върховния касационен съд;
3. (нова - ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 09.08.2016 г.) наказателната, гражданската и търговската колегия във Върховния касационен съд;

Чл. 130.

(2) Тълкувателните решения и тълкувателните постановления са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове.

ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ДОГОВОРИТЕ

(обн. ДВ. бр. 275 от 22 ноември 1950 г., изм. и доп.)

Чл. 87. Когато длъжникът по един двустранен договор не изпълни задължението си поради причина, за която той отговаря, кредиторът може да развали договора, като даде на длъжника подходящ срок за изпълнение с предупреждение, че след изтичането на срока ще смята договора за развален. Предупреждението трябва да се направи писмено, когато договорът е сключен в писмена форма.

Кредиторът може да заяви на длъжника, че разваля договора и без да даде срок, ако изпълнението е станало невъзможно изцяло или отчасти, ако поради забава на длъжника то е станало безполезно или ако задължението е трябвало да се изпълни непременно в уговореното време.

Развалянето на договорите, с които се прехвърлят, учредяват, признават или прекратяват вещни права върху недвижими имоти, става по съдебен ред. Ако ответникът предложи изпълнение в течение на процеса, съдът може да даде според обстоятелствата срок за това.

Разваляне на договора не се допуска, когато неизпълнената част от задължението е незначителна с оглед на интереса на кредитора.

Правото да се разваля договорът се погасява с петгодишна давност.

Чл. 88. Развалянето има обратно действие освен при договорите за продължително или периодично изпълнение. Кредиторът има право на обезщетение за вредите от неизпълнението на договора.

Развалянето на договори, които подлежат на вписване, не засяга правата, придобити от трети лица преди вписване на исковата молба.

18. Национална съдебна практика относно действието на съдебните решения по чл. 74 от Търговския закон

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 1 ОТ 06.12.2002 Г. ПО ТЪЛК. Д. № 1/2002 Г., ОСГК НА ВКС

1) Допустимо ли е квалифицирането на порочните решения на общото събрание на дружеството на нищожни и унищожяеми и по какви критерии.

Порочните решения на общото събрание са отменяеми. Квалифицирането им като нищожни е допустимо само по критериите на Търговския закон. Недопустимо е квалифицирането на решенията като унищожяеми.

3) Какво е съотношението между порочните решения на общото събрание и порочните вписвания на такива решения в търговския регистър и по какъв начин следва да се осигури защита срещу тях. Допустимо ли е съединяване на икове с които се иска констатиране на тази порочност.

Порочните вписвания в търговския регистър подлежат на установяване чрез самостоятелен иск при наличието на правен интерес. Допустимо е съединяването на иск за установяване нищожност на решението на ос с иск за установяване на пороци при вписването му, както и на иск по чл. 74 ТЗ с иск за установяване на пороци при вписването при условията на евентуалност на иска по чл. 74 ТЗ като следва да бъде спазен преклузивният срок за предявяването на последния.

При иск за установяване нищожност или недопустимост на вписването или несъществуване на вписаното обстоятелство проверката не следва да се простира по отношение законосъобразността на самото вписано обстоятелство (решение на общо събрание, на управителен или надзорен орган на дружеството). Ако решението на общото събрание е незаконосъобразно, членът на дружеството разполага с иск по чл. 74 ТЗ. Ако е вписано решение на съвет на директорите или надзорен съвет, членът на дружеството разполага с иск по чл. 71 ТЗ. След успешното провеждане на всеки един от двата иска,

решенията по които имат действие занапред, вписаното обстоятелство ще бъде заличено на основание чл. 498 ГПК /отм./, като заличаването също няма обратно действие.

4) Какво е отношението между исковете по чл. 71 и чл. 74 ТЗ и допустимо ли е съединяването между тях.

Активно легитимиран по исковете с правно основание чл. 71 ТЗ и чл. 74 ТЗ е съдружник или акционер, а пасивно легитимирано е съответното дружество, чийто член е той.

Искът по чл. 74 ТЗ е за отмяна на решение на общото събрание на търговското дружество, когато то противоречи на повелителни норми на закона или на учредителния акт. Той има конститутивен характер. Предявява се в сроковете, посочени в ал. 2 на чл. 74 ТЗ, които са преклузивни.

5) Кой е легитимиран да предяви иска по чл. 74 ТЗ и допустим ли е този иск, ако членствените права на съдружника-ищец не са нарушени, а искът е предявен в полза на всички съдружници.

Искът по чл. 74 ТЗ представлява предоставено на съдружника (акционера) потестативно право да иска отмяна на решението на общото събрание. Противоречието със закона или с клаузите на учредителния акт, се преценява от съда двустранно – от материалноправна и процесуална страна. Решението на съда има действие по отношение на всички – на самото дружество и на всеки от членовете му.

Искът е конститутивен. Целената правна последица от успешното му провеждане е защита на членствени права и/или контрол за законосъобразност на решенията на дружеството свързани с дейността му, която е насочена към постигане на обща цел.

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 1 ОТ 31.05.2023 Г. ПО ТЪЛК. Д. № 1/2020 Г., ОСТК НА ВКС

2) Допустим ли е иск по чл. 74, ал. 1 ТЗ за отмяна на решение на общо събрание на съдружниците в ООД за освобождаване на управител, ако по предходна точка на дневния ред е прието решение за изключване на управителя като съдружник?

Отговор: Допустим е иск с правно основание чл. 74, ал. 1 ТЗ за отмяна на решение на общото събрание на дружество с ограничена отговорност за освобождаване на управител, съединен с иск за отмяна на решение за изключване на управителя като съдружник, взето по предходна точка от дневния ред на **същото заседание на общото събрание**.

Мотиви:

С иска по чл. 74, ал. 1 ТЗ се осигурява защита на членствени права, когато същите са накърнени с решения на общото събрание на съдружниците в ООД, взети в нарушение на закона и/или дружествения договор. Предпоставка за неговата допустимост е ищецът да притежава качеството на съдружник в ООД към датата на заседанието на общото събрание. Искът е конститутивен, а **влязлото в сила съдебно решение, с което същият се уважава, има действие занапред**.

С приемане от общото събрание на решение за изключване на съдружник, последният се лишава от членство в дружеството и произтичащите от това права по чл. 123 ТЗ, но не и от правото да атакува законосъобразността на това решение пред съда. Целта на уредената в чл. 74 ТЗ искова защита е членствените права на изключения съдружник да бъдат възстановени в обема, в който са съществували към момента на прекратяването на участието му в дружеството с решение по чл. 137, ал. 1, т. 2 вр. чл. 126 ТЗ.

Решението за изключване на съдружник реципрочно изисква общото събрание на дружеството с ограничена отговорност да вземе решения и относно промените в правното положение на дружеството, които настъпват в резултат на прекратеното членствено правоотношение и подлежат на отразяване в търговския регистър (напр. свързаните с намаляване или едновременно намаляване и увеличаване на капитала – чл. 148 и чл. 149 ТЗ, персоналният състав, правно-организационната форма на дружеството и пр.). Към тази група

може да се причисли и решението за освобождаване на съдружника като управител, взето с оглед прекратяване на участието му в дружеството. След като общото събрание е снело доверието си от съдружника заради поведение, несъвместимо с интересите на дружеството, то на още по-голямо основание не може да му повери да изпълнява представителните и ръководни функции, с които управителят е натоварен по закон.

Защитата на незаконосъобразно изключения съдружник не може да бъде осъществена ефективно и в пълнота, ако той няма възможността да атакува **едновременно** с решението за изключването си и онези решения по дневния ред на **същото заседание на общото събрание, които се намират във връзка с прекратеното му членство и/или представляват негови последици**. Наличието на обусловеност между решението за изключване и последващите решения във връзка с прекратеното участие в дружеството определя активната процесуалноправна легитимация на съдружника и по иска по чл. 74, ал. 1 ТЗ за отмяна на решението за освобождаването му като управител.

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 6 ОТ 15.01.2019 Г. ПО ТЪЛК. Д. № 6/2017 Г., ОСГТК НА ВКС

Ограниченията относно обхвата на дейността на въззивния съд, предвидени в чл. 269, изр. второ от ГПК, не се прилагат в производството по частна жалба.

19. Право на ЕС

ДОГОВОР ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕС

Част трета

Вътрешни политики и дейности на съюза

Дял IV

Свободно движение на хора, услуги и капитали

Глава 2

Право на установяване

Член 49

В рамките на следващите разпоредби ограниченията върху свободата на установяване на граждани на държава-членка на територията на друга държава-членка се забраняват. Тази забрана се прилага също и по отношение на ограниченията за създаване на търговски представителства, клонове или дъщерни дружества от граждани на всяка държава-членка, установили се на територията на друга държава-членка.

Свободата на установяване включва правото на достъп до и упражняване на дейност като самостоятелно заето лице, както и да се създават и ръководят предприятия, в частност дружества по смисъла на член 54, втора алинея при условията, определени от правото на държавата, където се извършва установяването за нейните собствени граждани, при спазването на разпоредбите на главата относно капиталите.

Глава 4

Капитали и плащания

Член 63

1. В рамките на разпоредбите на настоящата глава, всички ограничения върху движението на капитали между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни се забраняват.

2. В рамките на разпоредбите на настоящата глава всички ограничения върху плащанията между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни се забраняват.

ХАРТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕС

Член 17

Право на собственост

1. Всеки има право да се ползва от собствеността на имуществото, което е придобил законно, да го ползва, да се разпорежда с него и да го завещава. Никой не може да бъде лишен от своята собственост, освен в обществена полза, в предвидените със закон случаи и условия и срещу справедливо и своевременно обезщетение за понесената загуба. Ползването на имуществото може да бъде уредено със закон до степен, необходима за общия интерес.

Член 47

Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес

Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно някои аспекти на дружественото право

V. Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване

20. Основните съображения бяха изложени по-горе в т. 11 – 16. Тук е нужно накратко да се обоснове защо казусът е в приложното поле на правото на ЕС и да се дадат допълнителни аргументи относно значението на исканото тълкуване.

21. Ответното българско дружество „Самков Инвест“ ООД е създадено от посочените италиански инвеститори /италианското дружество „Нурит“ АД и италиански граждани/, измежду които и ищецът, при упражняване на правото им на установяване по чл. 49 ДФЕС и свободното движение на капитали по чл. 63 ДФЕС. Налице е пряка инвестиция в ново предприятие по смисъла на номенклатурата по приложение I към Директива 88/361/ЕИО. Придобитите от тези инвеститори, вкл. ищеца, дялови участия представляват тяхна собственост по смисъла на чл. 17 ХОПЕС. Тези дялови участия включват широк кръг членствени права – имуществени и неимуществени, вкл. управителни, контролни и защитни. Част от тях са и правата да оспорват по съдебен ред актовете на органите на дружеството, които накръняват техните права и интереси. Държавата е длъжна да осигури ефективни правни средства за съдебна защита на тези права, придобити и в приложение на правото на ЕС – чл. 47 ХОПЕС. Част от тази дължима съдебна защита е и защитата срещу незаконни актове на органите на дружеството, която трябва да бъде устроена по такъв начин, че да осигурява нужната ефективност. За да е ефективна защитата, тя трябва да премахва последиците от едно правонарушение възможно най-пълно.

22. Изключването на съдружник от дружеството представлява най-сериозното накръняване на правото на дялово участие, тъй като лишава напълно съдружника от правата, произтичащи от неговата инвестиция. Съдебната защита срещу незаконно изключване на съдружник не е ефективна, тъй като според установената в България задължителна тълкувателна практика на Върховния касационен съд съдебната отмяна по реда на чл. 74 от Търговския закон няма обратно действие, а има действие само *ex nunc*. Вследствие на това членственото правоотношение на съдружника се възстановява едва от влизане в сила на отменителното съдебно решение по чл. 74 ТЗ, а не се счита за възстановено от момента на незаконното изключване. В периода между изключването и възстановяването лицето не се счита за съдружник, дори да е спечелило съдебното дело

срещу изключването.

23. Това води до редица неблагоприятни последици за съдружника: **1)** лишен е от правото да оспорва пред съда други увреждащи го решения на общото събрание на дружеството, приети след неговото изключване и преди възстановяването му /както е в настоящия казус/; **2)** няма право на дивидент от реализираната след изключването и преди възстановяването печалба на дружеството, тъй като в този период не се счита за съдружник, без право на обезщетение след това; **3)** дружеството може да бъде напълно източено и дейността му да бъде преустановена в този период – поради прехвърляне на активите, прехвърляне на цялото предприятие, преобразуване на дружеството, довеждането му до фалит, без съдружника да има възможност да се противопостави на тези действия на органите на дружеството, вследствие на което бъдещото възстановяване на членственото правоотношение да се окаже напълно безсмислено. Това е един от разпространените начини за „кражба на бизнес“ или „кражба на фирма“. Защитата срещу подобни явления в България не отговаря на дължимите европейски стандарти и често се сочи за обуславяща лош инвестиционен климат, още повече предвид обичайната продължителност от около три години на подобни съдебни спорове, разглеждани на три съдебни инстанции.

24. Настоящият казус е показателен в това отношение. Ищецът оспорва по реда на чл. 74 ТЗ решения на общото събрание на дружеството от 26.02.2025 г., които счита за незаконни. Същевременно, същият е бил предходно изключен като съдружник с решения от 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г. на общото събрание, които е оспорил по съдебен ред. Изключването му от 13.10.2022 г. е отменено по реда на чл. 74 ТЗ със съдебно решение, в сила от 3.02.2026 г., но то според коментирания съдебна практика не води до възстановяване на членството му *ex tunc*, поради което не обосновава легитимация за настоящия иск, която се преценява към 26.02.2025 г. Същото се отнася и до делото срещу изключването от 7.02.2023 г., което не е приключило, но решението по него, дори да е в полза на ищеца, ще има също действие *ex tunc*. Така в крайна сметка ще се окаже, че дори да е спечелил делата срещу изключването си, ищецът ще бъде лишен от съдебната защита срещу настоящите решения на общото събрание на дружеството от 26.02.2025 г., тъй като няма да отговаря на условията за процесуалната легитимация, произтичаща от качеството на съдружник към 26.02.2025 г., поради което настоящите искове ще бъдат недопустими само на това основание.

25. Легитимацията на ищеца не може да се обоснове с предвиденото в т. 2 от Тълкувателно решение № 1/31.05.2023 г. на ВКС изключение, тъй като процесните решения от 26.02.2025 г. на общото събрание: **1)** не са взети в същото заседание на общото събрание, в което ищецът е изключен като съдружник, което е станало на 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г., и **2)** не се намират във връзка с прекратеното му членство и не представляват негови последици – тези последици са уредени още в заседанията на 13.10.2022 г. и 7.02.2023 г. с изрични решения и те също са били оспорени от ищеца в предходните съдебни дела. Част от настоящите решения от 26.02.2025 г. на общото събрание са и напълно предметно неотнормирани към изключването на ищеца – напр. за промяна на седалището на дружеството и за приемане на нов дружествен договор.

26. Ако обаче се приеме тълкуването, че съдебната отмяна на изключване на съдружник има обратно действие /т.е. *ex tunc*/, то тогава този съдружник ще има легитимация да оспорва пред съда и решения на общото събрание на дружеството, приети в периода след изключването и преди възстановяването му, които накърняват неговите права, както е в настоящият казус. Това би отговаряло в най-голяма степен и на стандартите за ефективна съдебна защита по чл. 47 ХОПЕС.

27. Горното е необходимо на запитващата юрисдикция, за да прецени допустимостта на предявения по настоящото дело иск, от което зависи основателността на сезиращата частна жалба срещу първоинстанционния съдебен акт за прекратяване на исковото производство.

Въз основа на изложените съображения Софийският апелативен съд

ОПРЕДЕЛИ:

ОТПРАВЯ преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз по следните въпроси:

1. Следва ли задължението на държавата да осигури ефективни правни средства за съдебна защита /чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС/ на правата на дялово участие и на собственост в търговски дружества /чл. 17 от Хартата/, придобити от граждани на други държави членки на ЕС при упражняване на правото на установяване по чл. 49 ДФЕС и на свободното движение на капитали по чл. 63 ДФЕС, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална съдебна практика, според която конститутивните съдебни решения, отменящи изключване на съдружник в търговско дружество, имат действие *ex nunc*, т.е. само за в бъдеще.

2. Следва ли в същата хипотеза същите разпоредби от правото на ЕС да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална съдебна практика, приемаща за недопустими искове за отмяна на решения на органи на търговско дружество, само защото са предявени от изключен преди това съдружник, който е оспорил по съдебен ред изключването си, без да се изчаква и съобразява резултата от оспорването на изключването.

СПИРА на осн. чл. 631, ал. 1 от ГПК производството по частно търговско дело № 117/2026 г. на Апелативен съд – София до произнасянето на Съда на ЕС.

Препис от определението, ведно с приложените документи от делото, да се изпрати на Съда на Европейския съюз /чрез електронната платформа за кореспонденция със Секретариата на СЕС – **E-CURIA**, или с препоръчано писмо до Секретариата на следния адрес: Rue du Fort Niedergrinewald, L-2925 Luxembourg/.

Анонимизиран вариант на определението, позволяващ редактиране, да се изпрати на editable-versions@curia.europa.eu.

Препис от определението да се изпрати чрез профилите в ЕПЕП на адвокатите на страните – за сведение.

Определението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____